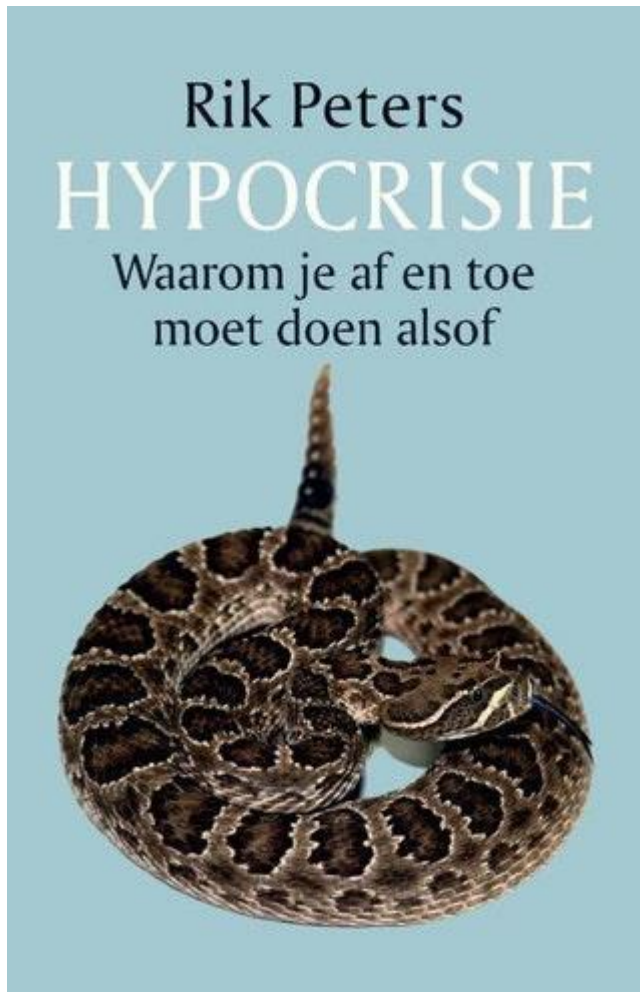

'Ik denk dus ik ben hypocriet' is geen filosofische benadering

TANNY DOBBELAAR

De schrijver

Journalist Rik Peters (1987) schrijft over wetenschap en filosofie. In 2015 publiceerde hij 'Verlichte kost. Filosofen van toen over eten van nu'.

Waar gaat het boek over?

Mensen zijn hypocriet als ze iets anders doen dan ze beweren. Dit verschil tussen woord en daad is niet zo fout als het lijkt, beweert Rik Peters. Hij noemt hypocrisie niet alleen onvermijdelijk, maar soms zelfs prijzenswaardig. Het wordt tijd dat we onze eigen hypocrisie onder de loep nemen, ja zelfs omarmen, meent hij.

Eerst bespreekt hij hypocrisie als onderdeel van 'onze natuur'. Waarom denken we vol overtuiging A en doen we B? Uit de vele voorbeelden van Peters: 'Ieder van ons heeft weleens gescholden op een bumperklever, om vervolgens nog even snel door donkeroranje te rijden.' Dat doen mensen omdat 'het

denken een complex dingetje is'. Peters beschrijft mensenhersenen als een verzameling van modules, of apps, die onafhankelijk van elkaar functioneren. Daarmee reduceert hij hypocrisie eenvoudigweg tot een hersenfenomeen: 'Het is geen gapende kloof tussen woord en daad, maar een klein kloofje tussen twee modules.'

Na deze algemene verklaring - die het fenomeen hypocrisie bepaald niet filosofisch benadert, laat staan beziet als een probleem van ethiek of levenskunst - volgen hoofdstukken over filantropie, politiek, vegetarisme, atheïsme en het krijgen van kinderen. Waarom zeggen mensen dat ze graag kinderen opvoeden terwijl onderzoek aantoonde dat ze er niet gelukkiger van worden? Rik Peters begrijpt er niets van. Met termen als jammermamma's en zeikwijven probeert hij grip te krijgen op het fenomeen ouderschap. Bespaar je meer dierenleed als je door een vegetarisch dieet jaarlijks 0,3 varken redt of als je probeert om 13.999.999,7 varkenslevens iets te verbeteren?

Soms is zijn benadering onbegrijpelijk. Vaker is Peters' benadering pijnlijk simplistisch, zoals in het hoofdstuk over atheïsme.

Voor Peters is de keuze makkelijk, omdat ethiek in zijn versie van het utilitarisme een kwestie van rekenen is. Het goede is in dit geval het grootste geluk voor de meeste dieren. Tergend zijn dit soort redeneringen. Overigens stelt Peters dat vegetariërs meer zouden bereiken als ze minder prekerig en dogmatisch zouden zijn. Mensen luisteren gewoon niet graag naar klootzakken, concludeert hij. Over de invloed van vlees eten op klimaatproblemen geen woord.

Intrigerende, want onbegrijpelijke passage

'Filantropie is een beetje zoals porno: er zijn allerlei leuke en vrolijke varianten van, maar eigenlijk zijn alleen de zwaar ongemakkelijke en extreem pijnlijke varianten echt de moeite waard.'

Redenen om dit boek niet te lezen

In een geforceerd ironische stijl probeert Peters uiteenlopende culturele fenomenen te persen door een rationeel raamwerk. Steeds opnieuw verbaast hij zich over mensen die niet altijd rechtdoor-denkende wezens zijn. Die verbazing kan ik niet rijmen met zijn verklaring van hypocrisie als een breinfenomeen. Soms is zijn benadering onbegrijpelijk, zoals wanneer hij minister Hugo de Jonge hypocrisie toedicht omdat die frequent onder de zonnebank ligt. Is ongezond gedrag van een minister van volksgezondheid per definitie hypocriet? Vaker is Peters' benadering pijnlijk simplistisch, zoals in het hoofdstuk over atheïsme. Eerst schetst hij de grote aanhang voor de seculariteitsthese die voorspelt dat geloof zijn langste tijd heeft gehad. Met de aanslag op de Twin Towers werd deze these in één klap impopulair, stelt Peters: 'Opeens werd pijnlijk duidelijk dat veel mensen hun eigen religie nog altijd geweldig belangrijk vinden, zo belangrijk dat ze bereid zijn om zichzelf en bijna drieduizend anderen ervoor in de vernieling te storten.' Zo gaat deze schrijver luchtigjes voorbij aan alle diepgravende analyses over 9/11. Hij brengt deze terroristische aanslag terug tot het begin van wat hij het nieuwe atheïsme noemt.

Redenen om dit boek te lezen

De schrijver beoordeelt het schrijven van dit boek als een van de meest immorele dingen die hij ooit heeft gedaan. Immoreel, want hij had op andere manieren meer geld kunnen verdienen en dat kunnen doneren. Alweer fijne ironie. Om die omissie goed te maken, belooft hij zijn lezers dat hij de volledige opbrengst van dit boek zal schenken aan The Deworm the World Initiative, een bewezen effectief goed doel.

Hypocrisie - Waarom je af en toe moet doen alsof

Rik Peters Houtekiet

144 blz. € 19,99

**